

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – *Ponad słowami* klasa 3 część 1. Edycja 2024 -poziom rozszerzony

Rok szkolny 2025/2026

Modyfikacja rozkładu materiału oraz wymagań edukacyjnych dokonana przez zespół polonistyczny z II LO w Sanoku na podstawie materiałów dla nauczyciela Nowej Ery

Prezentowane wymagania edukacyjne są zintegrowane z planem wynikowym autorstwa Magdaleny Lotterhoff, będącym propozycją realizacji materiału zawartego w podręczniku *Ponad słowami* w pierwszym semestrze klasy 3. Wymagania dostosowano do sześciostopniowej skali ocen.

* zakres rozszerzony

	materiał obligatoryjny
	materiał fakultatywny

Numer i temat lekcji	Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
MŁODA POLSKA – O EPOCE					
1. i 2. Schyłek wieku	- wymienić nazwy epoki - umieścić Młodą Polskę w czasie	- wyjaśnić etymologię nazw epoki - wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>dekadentyzm</i>, <i>filister</i>, <i>sztuka dla sztuki</i>	scharakteryzować cechy przełomu modernistycznego	opisać specyfikę przełomu modernistycznego na ziemiach polskich	wyjaśnić znaczenie Krakowa dla rozwoju Młodej Polski

3. Filozofia końca wieku	wymienić najważniejszych filozofów epoki	- wymienić główne założenia filozofii Arthura Schopenhauera - wymienić główne założenia filozofii Friedricha Nietzschego - wymienić główne założenia filozofii Henriego Bergsona	- scharakteryzować główne założenia filozofii Arthura Schopenhauera - scharakteryzować główne założenia filozofii Friedricha Nietzschego - scharakteryzować główne założenia filozofii Henriego Bergsona	wyjaśnić przyczyny popularności filozofii Arthura Schopenhauera pod koniec XIX wieku	porównać poznane założenia filozoficzne
4. i 5. U progu sztuki nowoczesnej	wymienić dominujące kierunki w sztuce modernistycznej	- scharakteryzować nowe kierunki w sztuce - zilustrować przykładami cechy nowych kierunków w sztuce	- scharakteryzować twórczość najważniejszych artystów modernistycznych - wymienić najważniejsze dzieła młodopolskie i modernistyczne	dokonać analizy wybranych dzieł sztuki reprezentujących impresjonizm i symbolizm	opisać zmiany, jakie zaszły w teatrze na przełomie wieków XIX i XX
MŁODA POLSKA – TEKSTY Z EPOKI I NAWIĄZANIA					
6. Wprowadzenie do literatury modernizmu	wymienić nurty w sztuce, które znalazły swoje odzwierciedlenie w literaturze	zdefiniować pojęcia: <i>symbolizm, impresjonizm, ekspresjonizm, klasycyzm, naturalizm</i>	opisać wpływ nowych kierunków sztuki na literaturę	omówić sposób zastosowania nowych kierunków sztuki w literaturze	- omówić zjawisko krytyki literackiej w okresie Młodej Polski *zdefiniować synestezję
7. Francuscy poeci przekłeci – Charles Baudelaire	- omówić treść wiersza - wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu	- wskazać w utworze środki stylistyczne i omówić ich funkcję - wskazać w utworze elementy dekadentyzmu	- sformułować tezę interpretacyjną - przedstawić symboliczne znaczenie padliny - omówić funkcję puenty wiersza - odnaleźć w wierszu motyw <i>vanitas</i>	zinterpretować wymowę wiersza	dokonać analizy językowej wybranego fragmentu wiersza

			i określić jego funkcję		
8. Poszukiwanie leku na ból istnienia w wierszu Kazimierza Przerwy-Tetmajera <i>Koniec wieku XIX</i>	• omówić treść wiersza • wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu • omówić kompozycję wiersza i określić jej funkcję • wskazać środki językowe użyte w utworze i określić ich funkcję	• wskazać cechy wspólne wiersza i filozofii Arthura Schopenhauera • scharakteryzować na podstawie wiersza światopogląd dekadenski	• wypowiedzieć się na temat przedstawionego w wierszu portretu pokolenia	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy wiersza
9. Konteksty i nawiązania – Wisława Szymborska, <i>Schylek wieku</i>	• omówić treść wiersza • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu	• wymienić oczekiwania ludzi odnośnie XX wieku • wskazać środki językowe użyte w wierszu i określić ich funkcję	• wypowiedzieć się na temat przedstawionej w wierszu roli artysty	• zinterpretować puentę wiersza • porównać wiersz Wisławy Szymborskiej z utworem Kazimierza Przerwy-Tetmajera <i>Koniec wieku XIX</i>	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy wiersza
10. Krytyczne czytanie tekstu – ćwiczenia	• uporządkować informacje zawarte w tekstach	• przetworzyć informacje zawarte w tekstach	• rozpoznać główne problemy w tekstach	• sformułować argumenty potwierdzające stanowiska autorów • przedstawić i uzasadnić własne sądy	• podjąć polemikę
11. Rola artysty i funkcja sztuki w wierszu <i>Evviva l'arte!</i> Kazimierza Przerwy-Tetmajera	• omówić treść wiersza • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu	• przedstawić na podstawie wiersza wizerunek młodopolskiego artysty	• przedstawić system wartości młodopolskiego artysty na podstawie wiersza	• zinterpretować funkcję tytułu i refrenu	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy wiersza

		• wskazać środki stylistyczne w wierszu i określić ich funkcję • omówić sposób przedstawienia filistra	• wskazać toposy i motywy wykorzystane w wierszu i określić ich funkcję • wypowiedzieć się na temat funkcji kontrastu pomiędzy filistrem a artystą		
12. Inspiracja filozofią Arthura Schopenhauera w wierszu <i>Nie wierzę w nic...</i> Kazimierza Przerwy-Tetmajera	• omówić treść wiersza • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu	• wskazać w utworze środki stylistyczne • omówić kompozycję wiersza	• odnaleźć w wierszu elementy filozofii Arthura Schopenhauera • wskazać w utworze elementy dekadentyzmu	• omówić funkcję kontekstu filozoficznego w wierszu	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy środków stylistycznych
13. Impresjonistyczne obrazowanie w poezji – <i>Melodia mgieł nocnych</i> Kazimierza Przerwy-Tetmajera	• omówić treść wiersza • wskazać podmiot liryczny utworu • określić sytuację liryczną	• omówić funkcję czasowników użytych w wierszu • wskazać zmysły, na które oddziałuje utwór • określić funkcję rzeczowników nazywających ulotne elementy rzeczywistości	• wypowiedzieć się na temat barw w wierszu	• uzasadnić tezę, że wiersz tworzy pejzaż impresjonistyczny	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy środków stylistycznych *podać przykłady synestezji i określić jej funkcję
14. <i>Lubię, kiedy kobieta...</i> Kazimierza Przerwy-	• omówić treść wiersza • przedstawić sytuację liryczną	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu	• omówić sposób przedstawienia kobiety w utworze	• zinterpretować obraz Władysława Podkowińskiego <i>Szał</i>	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy środków stylistycznych

Tetmajera – młodopolski obraz erotyzmu				uniesień w kontekście wiersza	
15. Interpretacja tekstu – ćwiczenia	• odczytać wskazówki dotyczące interpretacji tekstu	• zinterpretować tekst według podanych wskazówek	• wyjaśnić, czym są konteksty: literacki, historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, religijny, filozoficzny, egzystencjalny	• określić rolę kontekstów w odczytaniu sensu utworu	• omówić funkcję środków językowych w tekście
16. Nietzscheanizm w wierszu Leopolda Staffa <i>Kowal</i>	• omówić treść wiersza • wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu • określić sytuację liryczną	• omówić kompozycję wiersza • określić funkcję czasowników użytych w wierszu • odnieść definicję sonetu do kompozycji wiersza	• wskazać w wierszu elementy filozofii Friedricha Nietzschego	• zinterpretować znaczenie symboli • zinterpretować zakończenie wiersza	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy środków językowych *rozpoznać metonimię i omówić jej funkcję
17. Budowanie nastroju w poezji – <i>Deszcz jesienny</i> Leopolda Staffa	• omówić treść wiersza • określić sytuację liryczną	• omówić kompozycję wiersza • wskazać środki stylistyczne i określić ich funkcje	• omówić sposób tworzenia nastroju w wierszu • wskazać środki stylistyczne wpływające na muzyczność wiersza • wskazać powiązania między treścią a formą wiersza	• scharakteryzować pejzaż wewnętrzny bohatera utworu • wskazać w wierszu elementy obrazowania impresjonistycznego	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy środków językowych *rozpoznać synestezję i omówić jej funkcję
18. Humanistyczna afirmacja życia w <i>Przedśpiewie</i> Leopolda Staffa	• omówić treść wiersza • określić sytuację liryczną	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu	• odnaleźć w wierszu elementy humanizmu,	• zinterpretować tytuł wiersza • zinterpretować puentę utworu	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy środków językowych

		• omówić motywy i symbole wskazujące na postawę podmiotu lirycznego • wskazać środki artystyczne i określić ich funkcję	stoicyzmu i franciszkanizmu • odnaleźć w wierszu elementy klasycyzmu		*omówić archetyp wędrowca występujący w wierszu
20-24 Wiejska gromada jako mikrokosmos – <i>Chłopi</i> Władysława Stanisława Reymonta (lektura obowiązkowa – fragmenty)	• omówić treść fragmentu • wymienić bohaterów fragmentu	• przedstawić strukturę społeczną wsi • omówić obyczajowość powiązaną z określonym stopniem w hierarchii społecznej • zaprezentować tradycje, obyczaje przedstawione we fragmencie	• omówić funkcję kościoła i tradycji w życiu społeczności wiejskiej	• omówić wady i zalety podporządkowania się wspólnotie oraz jej prawom	• wskazać wartości uniwersalne w sposobie przedstawienia wspólnoty
25 Interpretacja tekstu – ćwiczenia	• odczytać wskazówki dotyczące interpretacji tekstów	• zinterpretować teksty według podanych wskazówek	• wyjaśnić, czym są konteksty: literacki, historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, religijny, filozoficzny, egzystencjalny	• określić rolę kontekstów w odczytaniu sensu utworów	• omówić funkcję środków językowych w tekście
26-27.. Wprowadzenie do analizy <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego (lektura obowiązkowa)	• wymienić obszary działalności twórczej Stanisława Wyspiańskiego • przedstawić najważniejsze fakty z życia Stanisława Wyspiańskiego	• przedstawić genezę <i>Wesela</i> • przedstawić pierwowzory głównych bohaterów <i>Wesela</i>	• wskazać w didaskaliach rozpoczynających utwór elementy obrazowania impresjonistycznego • wskazać w utworze elementy realistyczne i fantastyczne	• wskazać w twórczości plastycznej Stanisława Wyspiańskiego elementy estetyki modernistycznej	• omówić zjawisko chłopomanii jako kontekst do analizy dzieła *omówić zjawisko syntezy sztuk w dramacie

28-30. Portret podzielonego społeczeństwa w <i>Weselu</i> Stanisława Wyspiańskiego (lektura obowiązkowa)	• przedstawić przestrzeń sceniczną na podstawie <i>Dekoracji</i> • wskazać w opisie <i>Dekoracji</i> elementy kultury materialnej kojarzące się z chłopstwem i inteligencją	• omówić relacje między chłopstwem a inteligencją w akcie I	• wskazać w akcie I fragmenty nawiązujące do rabacji galicyjskiej • omówić sposób, w jaki o rabacji mówią chłopci (Dziad i Ojciec) oraz inteligenci (Pan Młody i Gospodarz)	• wymienić uprzedzenia i stereotypy, które stoją na przeszkodzie porozumienia między chłopstwem a inteligencją, oraz dokonać ich analizy	• scharakteryzować Rachelę i przedstawić jej funkcję w dramacie • przedstawić Żyda jako zdystansowanego obserwatora i komentatora
31. i 32. „Co się w duszy komu gra, co kto w swoich widzi snach...” – widma i duchy w <i>Weselu</i> Stanisława Wyspiańskiego (lektura obowiązkowa)	• wymienić osoby dramatu i wskazać ich pierwowzory • przedstawić cel przybycia Wernyhory i misję powierzoną Gospodarzowi	• wyjaśnić, dlaczego zjawy ukazują się konkretnym bohaterom • omówić symbolikę rekwizytów, które pojawiają się w akcie II	• zinterpretować słowa Chochola: „Co się w duszy komu gra, co kto w swoich widzi snach...” w kontekście aktu II • wskazać konteksty kulturowe widoczne w prezentacji osób dramatu	• wyjaśnić symboliczne znaczenie każdej z osób dramatu • wyjaśnić wyjątkowość Wernyhory na tle pozostałych osób dramatu	• dokonać analizy dialogów bohaterów *wyjaśnić znaczenie konwencji onirycznej w dramacie
33. W rytmie chocholego tańca – symboliczne znaczenie aktu III <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego (lektura obowiązkowa)	• przedstawić postawę inteligencji w akcie III • przedstawić postawę chłopstwa w akcie III	• omówić relacje między inteligencją a chłopstwem wobec zbliżającego się zrywu	• zinterpretować symbolikę złotego rogu i zgubienia artefaktu przez Jaśka • dokonać analizy symboliki Chochola	• zinterpretować symbolikę chocholego tańca i ocenić jej aktualność • porównać motyw tańców kończących <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza i <i>Wesele</i> Stanisława Wyspiańskiego	• dokonać analizy symbolicznego znaczenia rozmowy Poety z Panną Młodą
45.	• omówić kompozycję <i>Wesela</i>	• wskazać w dramacie postacie i motywy	• wskazać w dramacie mity narodowe	• zinterpretować zakończenie utworu	• wypowiedzieć się na temat przedstawionej przez

Narodowa psychodrama – uniwersalny wydźwięk <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego (lektura obowiązkowa)		fantastyczne oraz omówić ich funkcję	• omówić sposób obnażania mitów narodowych	w kontekście komentarza ks. Józefa Tischnera	Stanisława Wyspiańskiego diagnozy społeczeństwa i ocenić jej aktualność *interpretować różne teksty kultury w odniesieniu do <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego *wyjaśnić, na czym polega mitologizacja i demitologizacja narodowej przeszłości oraz polskiego społeczeństwa w dramacie Stanisława Wyspiańskiego
35. Krytyczne czytanie tekstu – ćwiczenia	• uporządkować informacje zawarte w tekstach	• przetworzyć informacje zawarte w tekstach	• rozpoznać główne problemy w tekstach	• sformułować argumenty potwierdzające stanowiska autorów • przedstawić i uzasadnić własne sądy	• podjąć polemikę
MŁODA POLSKA – KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
36. i 37. Wiedza z dziedziny fleksji, leksyki, frazeologii i słowotwórstwa w analizie i interpretacji tekstów literackich	• omówić funkcję czasownika i jego form w konstrukcji tekstów • omówić wpływ odpowiednio dobranych przymiotników na opis bohaterów, sytuacji i tła zdarzeń	• omówić wpływ rzeczowników abstrakcyjnych i konkretnych na kształt i sens utworu literackiego • omówić wpływ doboru czasowników na charakter tekstu	• omówić funkcję frazeologizmów w tekstach literackich • omówić wpływ synonimów, homonimów i wyrazów wieloznacznych na wzbogacanie leksyki	• wypowiedzieć się na temat wartości stylistycznej neologizmów, zgrubień i zdobnień	• wykorzystać wiadomości z fleksji, leksyki, frazeologii i słowotwórstwa podczas analizy stylistycznej tekstów

		• wskazać sposoby wykorzystania form rzeczownika do stylistycznego nacechowania utworu • omówić funkcję zaimków w budowaniu relacji w tekście literackim	i wieloznaczność interpretacyjną		
38-39. Ironia	• definiować ironię jako kategorię filozoficzną, estetyczną i literacką • wymienić wyznaczniki i sygnały ironii • przedstawić sposoby osiągnięcia efektów ironicznych	• wskazać przykłady ironii w językach potocznym i oficjalnym oraz w tekście publicystycznym • wymienić i omówić na przykładach cele ironii w literaturze • wymienić i omówić na przykładach funkcje ironii w literaturze	• rozpoznawać sposoby osiągnięcia efektów ironicznych • rozpoznawać rodzaje ironii we wskazanych tekstach • omówić funkcje ironii w tekstach pozaliterackich	• stworzyć tekst o zabarwieniu ironicznym	• omówić specyfikę ironii tragicznej, sokratycznej i romantycznej
40. Kompetencje językowe i komunikacyjne – ćwiczenia	• posługiwać się nowo poznanym słownictwem	• wykorzystywać teorię podczas wykonywania zadań	• poszerzać swoją świadomość językową	• funkcjonalnie wykorzystywać wiedzę językową	• wykorzystywać wiedzę językową przy analizie tekstów literackich
MŁODA POLSKA – TWORZENIE WYPOWIEDZI Z ELEMENTAMI RETORYKI					
41. Referat	• zreferować zasady wygłaszania tekstu naukowego • przedstawić budowę referatu	• scharakteryzować język referatu • przygotować konspekt referatu	• wykorzystywać różne źródła w celu znalezienia informacji	• stworzyć i wygłosić referat	• dokonać analizy podanego referatu, wskazać jego mocne i słabe strony

		• sporządzić opis bibliograficzny źródeł	potrzebnych do stworzenia referatu • sformułować tezę referatu i argumentację		
MŁODA POLSKA – POWTÓRZENIE I PODSUMOWANIE					
42 i 43. Powtórzenie i podsumowanie wiadomości	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wskazać i wykorzystać konteksty

Autorka: Magdalena Lotterhoff

Uwaga: w wyniku uszczuplenia podstawy programowej, według przedstawionego rozkładu materiału, niewykorzystane godziny pozostają do dyspozycji nauczyciela. Godziny te mogą być przeznaczone na powtórzenie, utrwalenie wiadomości, ćwiczenie umiejętności argumentacyjnych, klasówki i sprawdziany.